

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۶/۲۰

دوکتور م، عثمان تره کی
برگرفته شده از قاموس کبیر افغانستان

اصطلاح حق آبه در حقوق بین المللی جا ندارد!

حقوق عمومی بین المللی استفاده از آب های ساحلی (12 مایل) و کشتی رانی در آب های آزاد بحری را بصورت دقیق تنظیم کرده است. اما جامعه بین المللی علی الرغم تلاش های مداوم برای تقسیم آب دریا ها میان کشور های همجوار به نتیجه مطلوب نرسیده است.

در کانفرانس های بین المللی بغرض چوکاتبندی یک نظام حقوقی تقسیم آب میان همسایگان، دو تیوری حاکمیت مطلق و حاکمیت محدود بر منابع طبیعی کشور ها از جمله آب در تقابل با همدیگر قرار گرفته است. درین منازعه گرایش به تیوری حاکمیت مطلق مسلط معلوم میشود: در سال 1997 م تلاش مجمع عمومی ملل متحد به منظور ایجاد توافق میان کشور های عضو در رابطه به امضای طرح یک کانوانسیون تقسیم آب (به اصطلاح ایرانیستانی ها حق آبه)، میان کشور های همجوار ناکام شد. قصه ازین قرار است که مجمع عمومی در مصوبه سال 1997 م خود به کشور های عضو، طرح یک کانوانسین را در موضوع تقسیم آب میان کشور های همسرحد پیشنهاد کرد. طرح باید طی سه سال آینده از جانب 35 کشور عضو امضا میشد تا به مرحله اجرایی داخل میگردد. بعد از سپری شدن 26 سال صرفاً 20 کشور حاضر به امضای خاکه کانوانسین شدند. به این ترتیب آخرین تلاش سازمان ملل متحد در گنجاندن آنچه میباید به مثابه حق کشور همسایه در آبهای مورد استفاده مشترک شناخته شود، بی نتیجه ماند. از تدویر کانفرانس های بعدی نیز نتیجه مطلوب گرفته نشد. در اخیر قطعه نامه کلیه کانفرانس های بعدی این عبارت علاوه شد که: «... مگر به گونه دیگر توافق کنند.»

بنا بران در ساحه حقوق بین المللی چیزی که ایرانیستانی ها زیر نام حق آبه ادعا میکنند وجود ندارد. اگر ایران مدرک معتبر حقوقی در رابطه به ادعای خود در دست میداشت، دوسیه منازعه 150 ساله بر سر آب را در دیوان عدالت بین المللی ارجاع میکرد.

حق آبه اصطلاح مروج در حقوق داخلی کشور ها است. این اصطلاح در ساحه حقوق بین المللی که دوستان ایرانی آنرا بی مورد در رابطه به آب هیرمند بکار میگیرند، کار برد ندارد. هر کشوری حق دارد با تنظیم قانون، مدیریت آبهای تحت حاکمیت خود را اعم از دریا ها، کاریز ها و جهیل ها بدست بگیرد. هرگاه کشور پائین آب از اعمال حق مطلق همسایه متضرر میشود، ادعای خود را نه در چوکات یک حق مبتنی بر حقوق بین المللی، بلکه در فضای حسن همجواری از مجرای دیپلوماتیک مطرح کرده میتواند.

دریای هیرمند با حوضه آبریز 150 هزار کیلومتر مربع از کوه هندوکش و بابا در افغانستان سرچشمه میگیرد و پس از طی 1050 کیلومتر به دریاچه هامون در منطقه سیستان میریزد. بناً هیرمند کاملاً در ساحه جغرافیای افغانستان قرار دارد. چگونگی استفاده از آب دریا منحصرأً به مالک آن یعنی افغانستان تعلق میگیرد و آب دریا شامل نظام حقوق بین المللی نمیشود. فقدان مدرک حقوقی در ساحه بین المللی برای توجیه آنچه مقامات ایرانی حق آبه نامیده اند، مکلفیت های مهمی را متوجه ایران میسازد. از جمله:

- طرح موضوع منازعه آب در عرصه سیاسی و دیپلوماتیک نه در ساحه حقوقی.
- با در نظر گرفتن تغییر اقلیم و خشکسالی های ممتد، نگاه واقعبینانه به آب به مثابه یک امتعه تجارتي و ستراتیژیک برای افغانستان.
- توجه به سرمایه گذاری سیاسی به منظور زمینه سازی جلب دلسوزی و شفت جانب افغانی نه طرح دعوی بی اساس حق آبه.
- معاهده 1973 که تا کنون نافذ شمرده میشود، مراحل اصولی خود را طی نکرد و به همین لحاظ در آرشیف وثایق ملل متحد ثبت نشد. بنا این معاهده نمیتواند مبنای اعطای حقوق و امتیاز به جانب ایران باشد. امضای معاهده اوضاع آشفته وخت را در افغانستان زیاد تر متشنج ساخت. اپوزیسیون سیاسی، موسی شفیق صدر اعظم وقت را به آب فروشی مترادف خاک فروشی متهم کرد.
- دیروز در فضای کشمکش بالای آب در مدیا خبری نشر شد با این محتوا که طالبان به هیأت ایرانی اجازه بازدید از تاسیسات آب هیرمند را داده است. قویا امید می رود که این خبر حقیقت نداشته باشد.
- ورود هیأت نفتیش ایران به دلایل زیر غیر قابل توجیه است:
- حقوق بین المللی چیزی را بنام حق آبه که ایران مدعی دستیابی به آن است، نمیشناسد.

معاهده ۱۹۷۳ م به دلیل نارسایی تخنیکي منبع ايجاد حق به طرف ايران نمیشود. اگر فرض کنیم که طرف ایرانی دعوی خود را روی متن معاهده 19۸3 بنا کند، باید تصریح کرد که تغییر رادیکال یا قوه مجبره (و نارسایی تخنیکي مانع تطبیق معاهده گردیده است. « فورس مه ژور « شرایط اقلیمی) در واقع ازین گذشته در متن معاهده تفتیش از تاسیسات هیرمند پیشبینی نشده است. واقعیت اینست که مقامات ایرانی با یک مانور ماهرانه قصد دارند تا از طریق تفتیش بند کجکی عملاً خود را طرف یک حقی اعلام کنند، که در پراتیک وجود ندارد. مقامات ایرانی در مسیر سوء استفاده از ضعف و انزوای دیپلماتیک حاکمیت طالبان موضع گرفته اند. اگر چنین نیست چرا در منازعه آب با ترکیه صدا بلند نمیکنند؟ در گذشته در وجود حکومت های قوی مدافع منافع ملی مطالبه تفتیش آب از سوی ایران به آدرس افغانستان از جانب افغانستان رد میشد: ایران تصمیم گرفت در سال 19۴۸ هیئتی برای بررسی علت کم آبی سیستان برای بازدید از حاشیه هیرمند به افغانستان اعزام کند. این مطالبه از جانب افغانستان رد شد. امید است مقامات ایرانی این واقعیت را درک کنند که در اوضاع حساس افغانستان و حالت آسیب پذیر ایران از ايجاد جنجال با کشور همسایه بیشتر دشمنان هر دو سود میبرند.

قاموس کبیر افغانستان

مجمع اللغات						
انگلیسی	معلومات مکملتر	معنی	نوعیت کلمه	ریشه لغت	تلفظ	اسم یا کلمه
Water right	اصطلاح حق آبه در حقوق! بین المللی جا ندارد	حق آب، در قانون آب، به حقوق هر فرد برای استفاده از منابع آب اطلاق می‌گردد. بطور کلی حق آب عبارتست از: سهم شروع و مقرر روستا، مزرعه، باغ، خانه از آب رود، چشمه، قنات، آبهای زیرزمینی و یا چاه در ساعات و به اندازه معلوم	اسم مرکب - صفت	ترکیب دری و عربی	/haq.aa.ba/	حق آبه

Imprint Data Protection
© Afghan Dictionary 2023

د پانوی شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلېکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ